

СТРУЧНИ РАДОВИ

УДК/UDC 343.8(497.6РС)
DOI: 10.7251/GPFIS1403077J

СТРУЧНИ РАД / *EXPERT PAPER*

Примљен: децембар 2013.

Received: December 2013.

Драган Јовашевић

Правни факултет Универзитета у Нишу

Владимир М. Симовић

Тужилаштво БиХ и Факултет за безбједност и заштиту у Бањој Луци

СИСТЕМ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Казна затвора је најзначајнија врста кривичних санкција која је прописана у кривичном праву Републике Српске. Она се изриче за највећи број кривичних дела, и то самостално, алтернативно или кумулативно са новчаном казном. То је и разумљиво јер је њена сврха првенствено специјална превенција – спречавање осуђеног лица да поново учини кривично дело, васпитним и превапитним третманима у заводским установама и потом општа превенција кроз утицање на грађане да не чине кривична дела. Закон о извршењу кривичних санкција Републике Српске је исцрпно уредио начин, поступак и услове за упућивање, распоређивање и класификацију осуђених лица у заводским установама, као и сам поступак извршења казне затвора о чему се говори у овом раду.

Кључне речи: Закон; Казна затвора; Осуђено лице; Извршење; Установа.

1. УВОД

После наступања правноснажности судске одлуке о изрицању казне затвора (као кривичне санкције) или мере притвора, приступа се упућивању у заводску установу лица коме је ова санкција или мера

изречена (члан 63 Закона о извршењу кривичних санкција).¹ Упућивање осуђеног или притвореног лица на издржавање казне затвора врши основни суд на чијем подручју то лице има пребивалиште, односно боравиште или ако се ради о осуђеном лицу у притвору – њега упућује основни суд у седишту установе у којој се притвореник налази. Овај суд је дужан да предузме неопходно потребне мере и радње ради извршења казне затвора или мере притвора одмах након извршности судске одлуке.² Ако је место пребивалишта или боравишта непознато, тада упућивање оваквих лица врши основни суд који је донео пресуду, односно суд у седишту окружног суда ако је овај суд донео осуђујућу пресуду.³

Притвореници издржавају изречену казну затвора у Заводу за извршење кривичних санкција Босне и Херцеговине или у другим институцијама (ентитетски заводи) за које се утврди да су најпогодније за остваривање циљева казне. Међутим, да би се обезбедило да осуђено лице бекством или на други начин не постане недоступно надлежним државним органима и на тај начин избегне извршење изречене кривичне санкције, закон је прописао да председник суда може тражити од надлежног органа да осуђеном лицу одузме путну исправу до извршења казне. Ову изузетну могућност има председник суда ако су испуњена два услова: 1) ако је правноснажно изречена казна затвора осуђеном лицу и 2) ако суд оцени да постоји сумња да би осуђени одласком у иностранство могао да осујети извршење изречене казне. О одузимању путне исправе у конкретном случају, осуђеном лицу се издаје одговарајућа потврда.

Законом предвиђено упућивање осуђеног или притвореног лица на издржавање санкције или мере, заправо представља екстерно разврставање⁴ ових лица. Сва осуђена лица се, у зависности од тежине изречене казне за учињено кривично дело, упућују у одговарајући завод за извршење казне затвора. То је само прва фаза екстерног разврставања осуђених лица. После ње, следи друга фаза. После испитивања личности осуђеног лица и свестраног упознавања његове приро-

---

¹ Закон о извршењу кривичних санкција – ЗИКС, *Службени гласник РС*, бр. 12/10, 117/11 и 98/13.

² Вид. Д. Давидовић, „Могућности и сметње у реализацији мера институционалног третмана у оквиру реформе система извршења кривичних санкција – система затворских казни“, *Зборник радова Реформа система извршења кривичних санкција* (ур. З. Стевановић), Београд 2000, 101–115; М. Josipović, G. Tomašević, D. Tripalo, „Nova uloga sudije u izvršenju kazne zatvora“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu* 2/2001, 85–116.

³ Вид. Б. Петровић, Д. Јовашевић, *Извршно кривично (казнено) право*, Правни факултет Универзитета у Сарајеву, Сарајево 2006, 117–119.

⁴ Вид. В. Видовић, *Казна лишења слободе*, Глас, Бања Лука 1981, 54–78.

де и криминалне личности које може да траје краће или дуже време, осуђено или притворено лице се упућује на даље издржавање казне.⁵

Закон предвиђа две претпоставке за смештај осуђеног или притвореног лица у завод: 1) да је надлежни суд донео решење о одређивању или продужењу притвора или изрекао казну затвора (или наредио притварање лица из неког другог законом предвиђеног разлога) и 2) да је суд издао налог заводу да то лице прими на издржавање кривичне санкције, мере притвора или друге мере. У том налогу се назначавају сви познати подаци о наводним или доказаним саучесницима и информације о извршеном кривичном делу за које је лице оптужено или осуђено, као и други подаци од значаја за одређивање третмана према притвореном или осуђеном лицу. Потом, по правилу, следи друга фаза екстерне класификације – практично одређивање места седишта завода и његовог типа, односно врсте завода.⁶

2. ИЗВРШЕЊЕ РЕШЕЊА О УПУЋИВАЊУ ОСУЂЕНОГ ЛИЦА У ЗАВОД

Закон је прецизно нормирао поступак упућивања осуђеног лица на издржавање изречене казне затвора, притвора или друге мере (члан 66 ЗИКС-а).⁷ Надлежни суд позива осуђено лице које се налази на слободи и саопштава му дан када треба да се јави ради издржавања казне затвора у одређену установу. Приликом давања саопштења осуђеном лицу предаје се упутни акт, као и возна карта – ако за одлазак на издржавање казне треба да користи превозна средства јавног саобраћаја. У том упутном акту, осуђени се обавештава да се одређеног дана јави на издржавање изречене казне затвора у одговарајућу заводску установу. Између пријема овог акта (налога) и дана јављања у за-

---

⁵ О опсервацији и потом класификацији и рекласификацији осуђених лица више вид.: М. Аћимовић, *Психологија злочина и суђења*, Савремена администрација, Београд 1987, 14–17; Д. Атанацковић, *Пенологија*, Научна књига, Београд 1988, 141–147; М. Милутиновић, *Пенологија*, Савремена администрација, Београд 1979, 107–109.

⁶ Вид.: Д. Давидовић, „Класификација осуђених лица“, *Зборник радова Извршење кривичних санкција институционалног карактера* (ур. Д. Радовановић), Београд 1998, 2–7; В. Туцаковић, „Теоретски аспекти и практичне могућности класификације у различитим пенитенцијарним установама“, *Зборник радова Удружења за пенологију* (ур. Б. Чејовић), Врњачка Бања 1974, 1–5; С. Мирковић, „Класификација осуђених у казнено-поправном дому за малолетнике у Ваљеву“, *Зборник радова Удружења за пенологију* (ур. Б. Чејовић), Врњачка Бања 1974, 10 и даље.

⁷ Вид. М. Бабић, И. Марковић, „Опште карактеристике и проблеми у примени новог кривичног законодавства у Босни и Херцеговини“, *Зборник радова Казнено законодавство – прогресивна или регресивна решења* (ур. Д. Радовановић), Београд 2005, 121–141.

вод не може протећи мање од осам, нити дуже од 15 дана. Сматра се да је ово довољно време да осуђено лице пре одласка на издржавање казне уреди све своје личне, породичне, радне, материјалне и друге односе и обавезе.

Истовремено или најкасније у року од три дана, суд обавештава и надлежни завод – установу о датуму када одређено осуђено лице треба да се јави на издржавање казне. Уз упутни акт у коме се наводи јединствени матични број осуђеног, суд заводу доставља и препис извршне судске одлуке са потребним клаузулама, као и све потребне податке о личности осуђеног, његовим карактерним цртама и степену криминалне воље који су прикупљени у спроведеном кривичном поступку, те извод из казнене евиденције који не може бити старији од шест месеци. У случају да се на издржавање казне затвора упућује осуђено лице и пре правноснажности судске одлуке, суд је дужан да уз решење о упућивању на издржавање казне затвора, заводу достави и препис неправноснажне пресуде.

Сам поступак упућивања осуђених лица у завод и критеријуми за ово, одређују се Правилником о критеријумима за упућивање осуђених лица на издржавање казне затвора.⁸ Критеријуми за упућивање правноснажно осуђених лица у завод на издржавање казне затвора су: пол, животна доб, дужина изречене казне, раније издржавање казне затвора (поврат), место пребивалишта или боравишта осуђеног, врста мере безбедности и врста васпитне мере.

3. ПОЧЕТАК ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

Почетак издржавања изречене казне затвора рачуна се од дана када се осуђено лице добровољно, по пријему решења о упућивању и упутног акта, јавило надлежној заводској установи или када буде спроведено у завод (у случају да се крије или да се налази у бекству). О томе да ли се осуђено лице јавило благовремено на издржавање казне, завод у сваком конкретном случају обавештава суд који је надлежан за његово упућивање, као и орган унутрашњих послова према месту пребивалишта, односно боравишта осуђеног лица (члан 67 став 2 ЗИКС-а). Уколико је упућивање осуђеног лица у завод извршено у року који је одређен у решењу о упућивању, завод у року од осам дана обавештава суд о ступању осуђеног лица у заводску установу. Међутим, могуће је такође да осуђено лице које се налази на слободи не поступи по налогу који је садржан у решењу о упућивању у завод. У том случају, завод је дужан да протеком овог рока обавести

---

⁸ Правилник о критеријумима за упућивање осуђених лица на издржавање казне затвора, *Службени гласник РС*, бр. 34/11.

суд, и то најкасније у року од три дана од дана који је одређен као рок јављања осуђеног лица у завод. Суд, потом, издаје наредбу судској полицији да осуђено лице принудно спроведе у завод.

Могуће је такође да се осуђено лице крије или се, пак, налази у бекству тако да му није било могуће редовно упутити решење о упућивању и упутни акт за завод ради издржавања казне. Тада суд доноси наредбу о издавању потернице. Ова се наредба доставља надлежном органу за унутрашње послове ради њеног извршења и привођења осуђеног лица у заводску установу. Трошкове спровођења осуђеног, у овом случају сноси он лично. Ако се, пак, осуђени налази у бекству или се крије, те је недоступан органима за извршење кривичних санкција, надлежни суд доноси наредбу о расписивању потернице. Ту потерницу суд затим доставља надлежном органу унутрашњих послова који предузима мере и радње у смислу поступања по издатој потерници, откривања и хапшење осуђеног лица, те његовог довођења у заводску установу. Време које је осуђено лице незаконито провело на слободи не урачунава се у време издржавања казне.

4. ПРИЈЕМ И СМЕШТАЈ ОСУЂЕНОГ ЛИЦА У ЗАВОД

4.1. Пријем притвореног и осуђеног лица у завод

У завод се могу сместити само притворена или осуђена лица ако су испуњена два услова: 1) да је надлежни суд донео решење о одређивању или продужењу притвора, или да је изрекао казну затвора и 2) да је надлежни суд издао упутни акт – налог заводу да такво лице прими на издржавање кривичне санкције. У тако донетом упутном акту за пријем осуђеног или притвореног лица, суд обавезно назначавача: познате податке о наводним или доказаним саучесницима, информације о кривичном делу за које је то лице осуђено или оптужено и друге податке од значаја за утврђивање и примену третмана притвореника или осуђеног лица.⁹ У сваком случају, осуђено лице се у завод прима на основу упутног акта суда (члан 72 став 1 ЗИКС-а). О датуму ступања притвореног и осуђеног лица у завод, завод одмах обавештава надлежни орган за унутрашње послове на чијем подручју затвореник има пребивалиште или боравиште. Ако осуђени има малолетну децу или друга лица о којима се стара, суд о томе обавештава надлежни орган социјалног старања. О датуму ступања на издржавање казне страног држављанина, установа одмах обавештава надлежну службу за послове са странцима у Министарству безбед-

---

⁹ Вид. З. Стевановић, „Основне карактеристике и правци реформе извршења кривичних санкција“, *Зборник радова Реформа система извршења кривичних санкција* (ур. З. Стевановић), Београд 2000, 114–132.

ности Босне и Херцеговине, односно ако се ради о лицу без држављанства или избеглици, установа обавештава представника међународне организације која штити интересе лица без држављанства, односно избеглица.

При ступању осуђеног лица у установу, утврђује се његов идентитет, врши се потпун претрес лица и ствари и упис у пријемну књигу, а затим се одузимају предмети и ствари чије држање му није допуштено. Дакле, приликом пријема, обавезно се приступа детаљном претресу притвореника или осуђеног лица, односно његових личних ствари. Претрес врши овлашћено службено лице завода истог пола као што је и претресано лице. Претрес личних ствари се врши у присуству притвореног или осуђеног лица. Најкасније у року од 24 часа, утврђује се здравствено стање осуђеног лица које се уноси у његов здравствени картон, а у случајевима када то објективно није могуће, преглед се врши првог наредног радног дана.

Ако овлашћени службеник завода приликом пријема утврди да је притвореник или осуђено лице повређено или да му је хитно потребна лекарска интервенција, неће га примити у завод пре него што му службено лице које га је спровело у завод не осигура одговарајући лекарски треман у здравственој установи ван завода. У том случају, од притвореника се одузимају лекарски налази који се предају лекару који ординира у заводу (заводском лекару). О одузетим налазима се у сваком случају притвореном лицу издаје одговарајућа писана потврда.

Потом, завод издаје писану потврду о пријему притвореника или осуђеног лица. Та потврда нарочито садржи следеће податке: презиме, име оца и име притвореника или осуђеног лица, дан и час пријема у завод, име и презиме овлашћеног службеног лица које је притвореника или осуђено лице спровело у завод и име и презиме овлашћеног службеника у заводу који је примио такво лице. Тада се приступа утврђивању идентитета притвореног или осуђеног лица на основу његове личне карте, путне исправе или друге исправе која је пододобна за утврђивање идентитета. Ако, пак, притвореник нема никакву исправу на основу које би се могао утврдити његов идентитет, тада се као гарант његовог идентитета јавља овлашћено службено лице које га је и спровело до завода, о чему се сачињава посебна службена забелешка коју потписује овлашћено службено лице које је и извршило спровођење.

У смислу члана 73 ЗИКС-а, након пријема, осуђено лице се упућује у пријемно одељење. Ту се од стране одговарајућих стручних лица проучава његова личност са психолошког, педагошког, социјалног и безбедносног становишта и на бази тако добијених података утвр-

Ћује се програм поступања према таквом лицу. У пријемном одељењу се осуђено лице уписује у матичну књигу и за њега се отвара лични лист. Оно се обавезно фотографише без обзира на изречену казну и узимају му се отисци папиларних линија свих прстију леве и десне руке.

У пријемном одељењу, осуђено лице остаје одређено време, и то: 1) лице које је осуђено на казну затвора до једне године – остаје најдуже до 15 дана и 2) лице које је осуђено на казну затвора преко једне године – остаје најдуже 30 дана. За време боравка у пријемном одељењу, осуђено лице се уз помоћ радника овог одељења упознаје са одредбама законског и подзаконског карактера који се односе на извршење изречене кривичне санкције – с циљем упознавања са основним правима, дужностима и обавезама у току издржавања изречене казне. Ако се ради о осуђеном лицу које је страни држављанин, он се упознаје са правима, а може да оствари контакт са надлежним дипломатско-конзуларним представништвом своје државе или представником друге државе која штити његове интересе (уз услов реципроцитета). То, на неки начин, представља и заштиту осуђеног лица од евентуалних злоупотреба и самовоље пенитенсијарне администрације (заводске управе).

4.2. Смештај притвореног и осуђеног лица у завод

Поступак пријема притвореног или осуђеног лица, тада, улази у следећу фазу. То је општи здравствени преглед ових лица пре него што се сместе у ћелију или собу. Овај преглед врши стручно медицинско особље. Детаљан лекарски преглед таквог лица мора се извршити у року од 24 часа од пријема. Лекарски налази до којих се дошло општим и детаљним лекарским прегледом уносе се у здравствени картон притвореног или осуђеног лица. Тај здравствени картон се чува уз гарантовање поверљивости у њему садржаних података. После тога, притвореном или осуђеном лицу омогућава се купање топлом водом, а по потреби коју утврђује лекар у сваком конкретном случају, и прање и дезинфекција његове одеће и ствари које је донео са собом.

Када суд то изричито нареди, и у вези са тачно одређеним предметима који су од материјалне важности за кривични поступак (његово законито, ефикасно и квалитетно окончање) поводом кога је одређен притвор, привремено се одузимају предмети од тог лица и смештају на сигурно место. Притвореном лицу се за привремено одузете предмете издаје писана потврда и сачињава посебни записник који се доставља судији за претходни поступак, односно судији за претходно

саслушање, судији или председнику већа – зависно од фазе у којој се односни кривични поступак налази. Приликом пријема и смештаја притвореника или осуђеног лица у завод, од њега се обавезно одузимају предмети који су подобни да се тело тешко повреди, нападне друго лице или покуша бекство, као и: новац, страна валута, драгоцености, ножеви, маказе, бритве, жилети, игле, ремен, шал, пертле, кравата и мобилни телефон. Међутим, од ових лица се могу одузети и други предмети који би могли представљати ризик по личну безбедност ових лица – ако одговорни службеник завода или медицинско особље процене да постоји озбиљан ризик од самоповређивања.

И у овом случају, притвореном и осуђеном лицу о одузетим предметима се издаје писана потврда у коју се нарочито уносе следећи подаци: име и презиме притвореног или осуђеног лица, врста, количина и друге битне особине ствари које су одузете, датум и час одузимања ствари, а када се количина означава бројем – број ствари се уписује и словима, потпис службеног лица које је одузело ствари, отисак печата завода и потпис лица од кога се ствари одузимају. Копија овако сачињене потврде предаје се осуђеном или притвореном лицу, а један примерак копије се уз одузете ствари оставља и у депозит завода, те оригинал чува код службеног лица које је и извршило одузимање ствари.

4.3. Распоређивање притвореног и осуђеног лица унутар завода

По пријему осуђеног лица у одговарајућу заводску установу следи интерно, унутрашње заводско распоређивање осуђених – класификација.¹⁰ Притворена и осуђена лица се затим смештају и распоређују у посебне просторије завода које су намењене искључиво за смештај ове врсте лица. При томе су постављена одређена ограничења тако да у истој соби не могу да бораве: 1) притвореници и осуђена лица различитог пола, 2) лица која су оптужена за исто кривично дело, осим када постоји недостатак простора и по одобрењу суда који води кривични поступак, 3) притвореници и осуђена лица који су повратници (рецидивисти) смештају се одвојено од примарних делнквената (лица која раније нису била осуђивана), 4) малолетници и пунолетна лица.¹¹

Такође, изричито је предвиђено да се притворена или осуђена лица држе одвојено од осталих лица у заводу у следећим случајевима: 1)

---

¹⁰ Вид. А. Manna, E. Infante, "The Criminal Justice System in Europe and North America: Italy", *United Nations European Institute for Crime Prevention and Control (HEUNI)*, Tampere, Finland 2000, 67–94.

¹¹ Вид. М. Кнежевић, „Zatvor i tuđenje“, *Penološke teme* 1-2/1990, 15–26.

када то нужно захтева здравствено стање тог лица или других, 2) у околностима када је то прописано одредбама других закона, 3) када то притвореник или затвореник захтева ради властите заштите и по одобрењу управника завода и 4) када то лице представља озбиљну претњу реду у заводу и под условима који су прописани законом који регулишу примену мере усамљења. Притворена или осуђена лица која су нарушеног физичког или менталног здравља, смештају се одвојено у посебну собу – стационар где се налазе под сталном контролом медицинског особља завода. О смештају у стационар у сваком случају одлучује заводски лекар. Такође, одређена лица могу се сместити одвојено од других притвореника или затвореника када је то у општем здравственом интересу у заводу (у случају опасности од епидемије какве опасне или заразне болеси) или у интересу здравствених потреба одређеног лица.

Затвореник који је за време издржавања казне оболео од душевне болести или покаже тешке душевне сметње – може се сместити у здравствену установу. О таквом смештају затвореника одлучује министар правде на предлог управника завода, а на основу образложеног мишљења стручног тима лекара. Осуђено лице у здравственој установи остаје све док не престану разлози за овакав смештај, а најдуже до истека времена на које је казна затвора судском пресудом била изречена. Време које је осуђени провео у здравственој установи урачунава се у време издржавања казне затвора. Осуђеном лицу се на основу резултата проучавања личности који обавља тим стручњака већ за време боравка у пријемном одељењу утврђује: 1) предлог третмана затвореника, а истовремено се врши и 2) процена ризика осуђеног. Ова процена се још врши и приликом одлучивања о давању погодности осуђеном лицу ван установе (члан 115 ЗИКС-а). То је, заправо процена: 1) висине ризика за заједницу у случају бекства осуђеног и 2) степена вероватноће да ће такво лице покушати да изврши бекство само или уз спољну помоћ.

Програм поступања (третмана) према осуђеном лицу одобрава руководиоца установе. При томе се осуђеном лицу саопштавају: 1) васпитни колектив, 2) радно место, 3) интензитет васпитног рада, 4) датум стицања формалних услова за одлучивање о погодностима и 5) друге информације које су битне, дакле од значаја за укључивање осуђеног у осуђенички колектив. Он се распоређује у одговарајуће васпитне групе у којима се примењују истоврсне мере поступања чиме се, између осталог, стварају погодни услови за реадaptацију осу-

ђених лица. Сви осуђени издржавају казну затвора скупно подељени у васпитне групе.¹²

Критеријуми за распоређивање осуђених лица¹³ у поједине групе су објективно-субјективне природе и везани су не само за извршено кривично дело, већ још више и за личност осуђеног лица. Ради спречавања негативних и штетних утицаја на остале осуђене, као и због примене специјализованог третмана, посебно се издвајају осуђени који су у повратку или који због своје криминалне прошлости или лоших карактерних особина могу заразно деловати на групу. Посебан критеријум за распоређивање и класификацију је примењен према трудницама, породиљама и мајкама које негују децу. Оне се смештају одвојено од осталих осуђених жена како би се ниво животних и здравствених услова подигао на најбољи могући начин. У току извршења казне затвора могуће је да се врши и даља рекласификација затвореника, зависно од успеха постигнутог у предузетом третману (групном и индивидуалном). Законом је изричито предвиђена обавеза за заводску управу да најмање једном годишње прави преглед напретка у третману појединих затвореника.

5. ОДЛАГАЊЕ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

Иако је донета правноснажна и извршна судска пресуда о кривичној санкцији или решење суда о одређивању или продужењу притвора, те донет и упутни акт на бази кога се осуђено или притворено лице одређеног дана има јавити у заводску установу ради приступања извршењу изречених санкција, односно мера – то не значи аутоматски да ће се тог дана и започети са извршењем ових мера. Наиме, у закону је предвиђена могућност, услови, начин и поступак за одлагање извршења изречене казне (чл. 69–71 ЗИКС-а). При томе, закон разликује две врсте одлагања извршења казне:¹⁴ 1) на молбу осуђеног лица и 2) на предлог надлежног органа социјалног старања.

---

¹² Вид. Б. Марић, „Антиномије концепта ресоцијализације и законодавство о извршењу кривичних санкција“, *Зборник радова Казнено законодавство – прогресивна или регресивна решења* (ур. Д. Радовановић), Београд 2005, 527–530.

¹³ Вид. В. Николић-Ристановић, „Казна лишења слободе и људска права“, *Правни живот* 9/1997, 519–528.

¹⁴ Вид. Н. Бобот, „Разлози и поступак одлагања извршења казне затвора“, *Зборник радова Стратегија државног реаговања против криминала* (ур. Д. Радовановић), Београд 2003, 529–536.

5.1. Одлагање извршења казне затвора

Одлагање извршења изречене казне могуће је на молбу осуђеног лица или на предлог надлежног органа социјалног старања ако су испуњени следећи услови: 1) да се осуђено лице налази на слободи, односно да још није започето са издржавањем казне, 2) да је осуђено лице поднело молбу за одлагање, 3) да је уз пристанак осуђеног лица молбу поднео члан његове уже породице, 4) да је предлог за одлагање поднео надлежни орган социјалног старања и 5) ако су испуњени законом таксативно предвиђени разлози (члан 69 ЗИКС-а).

Као разлоге за одлагање извршења казне затвора у овом случају закон наводи следеће: 1) ако је осуђени оболео од теже акутне болести, а провером се утврди да у заводској установи нема услова за лечење – док болест траје, при чему је дужан да свака три месеца, а на захтев суда и чешће, доставља извештај здравствене установе у којој се лечи о његовом здравственом стању; 2) ако се десио смртни случај или тешка болест у ужој породици (брачног друга, детета, усвојеника родитеља или усвојиоца осуђеног) – најдуже три месеца од дана одлагања; 3) ако је одлагање потребно ради извршења или довршења неодложних пољских или сезонских радова или радова изазваних елементарним непогодама или другим удесом, а породица осуђеног нема других чланова способних за рад, нити се због слабог имовног стања или из других оправданих разлога може ангажовати друго лице за обављање ових послова – најдуже три месеца од дана одлагања; 4) ако је осуђено лице обавезно да изврши одређени посао који је већ започело, а услед чијег неизвршења би настала знатна штета – најдуже три месеца од дана одлагања; 5) ако је одлагање осуђеном лицу потребно због завршетка школовања – најдуже шест месеци од дана одлагања; 6) ако је одлагање осуђеном потребно због полагања већ пријављеног испита – најдуже два месеца од дана одлагања; 7) ако је заједно са осуђеним лицем осуђен и његов брачни друг или други чланови заједничког (породичног) домаћинства или ако се они већ налазе на издржавању казне затвора, а истовременим издржавањем казне свих тих лица било би угрожено издржавање малолетних, болесних или старих чланова домаћинства – најдуже шест месеци од дана одлагања; 8) ако је осуђено лице трудница – после навршених шест месеци трудноће и жена која има дете млађе од једне године – најдуже до навршене једне године живота детета; 9) ако се супруга осуђеног налази пред порођајем на три месеца или од порођаја није протекло више од шест месеци, а нема других чланова домаћинства који јој могу помоћи – најдуже шест месеци и 10) ако је осуђено лице једини хранилац породице, а ступањем на издржавање казне затвора

било би угрожено издржавање чланова породичног домаћинства – најдуже шест месеци од дана одлагања.

Закон само уређује разлоге због чијег постојања осуђено лице може тражити одлагање почетка извршења казне затвора. Ти разлози се по својој природи и карактеру могу поделити на три врсте. То су: 1) чисто медицински разлози, 2) медицинско-социјални и породични разлози и 3) разлози који леже у неодложним радним обавезама.

5.2. Поступак за одлагање извршења казне затвора

Молба за одлагање извршења казне се подноси надлежном суду у року од три дана од дана уручења упутног акта осуђеном или притвореном лицу. У случају да је разлог за одлагање извршења настао после истека овог рока (смрт, тешка болест и сл. разлози осуђеног или члана породице), молба се може поднети све до дана када се осуђено лице треба јавити у завод на издржавање изречене казне затвора. Сматра се да је овако одређено време за подношење молбе довољно да осуђени у случају постојања неког од законских разлога може поднети молбу за одлагање. Овај рок има преклузиван карактер, али не и када се одлагање извршења изречене казне тражи услед постојања тешке акутне болести осуђеног, или смрти члана његовог породичног домаћинства, што је и логично, па се тако у овим случајевима молба може поднети све до дана када осуђено лице треба да се јави у заводску установу ради започињања издржавања казне. У пракси се често поставља питање како треба поступати са поднетим молбама осуђених лица које су неблаговремене, дакле које су поднете после истека законом одређеног рока. Најчешће се овакве ситуације решавају у пракси одбацивањем поднете молбе пошто се сматра да су такве молбе потпуно ирелевантне, дакле без утицаја на одлагање извршења казне. Томе у прилог свакако говоре и разлози ефикасности и потребе бржег спровођења поступка извршења правноснажно изречених казни затвора.

Молба мора да садржи један или више законом предвиђених разлога за одлагање, као и доказе (које издају надлежни органи или месна заједница према пребивалишту осуђеног лица) о чињеницама које оправдавају одлагање, те време за које се одлагање тражи. У случају да уз поднету молбу нема приложених доказа, онда је председник суда у обавези да осуђено лице позове да у року од осам дана допуни поднету молбу у смислу доказивања оправданости постојања разлога који би указивали на неопходност да се изречена казна одложи. При томе се осуђени упозорава на последице пропуштања овог рока. На-

име, у случају да осуђено лице не достави тражене доказе, поднета молбу се одбацује решењем суда.

Који су од наведених разлога оправдани, у сваком конкретном случају одлучује председник суда који је надлежан за извршење изречене казне. О поднетој молби за одлагање извршења казне он доноси решење у року од три дана од пријема молбе (члан 70 став 5 ЗИКС-а). У том решењу се тачно наводи за које је време одложено извршење казне и назначује дан када се осуђени мора поново јавити у надлежну заводску установу ради започињања са издржавањем казне. Уколико је осуђено лице поднело молбу са свим потребним доказима о постојању законом предвиђених разлога за одлагање извршења изречене казне затвора, председник суда пре доношења одлуке може да изврши потребне провере ради утврђивања или проверавања чињеница које су изнете у молби или прилозима уз њу. Као дан одлагања извршења казне, сматра се дан када је и донето решење о одлагању извршења казне.

Донетим решењем може се одложити извршење казне затвора ако се нађе да су испуњени сви законом предвиђени разлози, односно може да се одбије молба као неоснована – ако се нађе да не постоје разлози за одлагање. Трећа могућност која стоји суду на располагању јесте да може поднету молбу да одбаци, и то ако је неблаговремено поднета (дакле, по протеку рока који је законом утврђен), ако је молбу поднело неовлашћено лице (дакле, свако лице сем осуђеног) или ако уз молбу нису приложени благовремено тражени докази који указују на основаност одлагања казне. Закон је искључио могућност одлагања изречене казне ако би због тога наступила застарелост извршења казне (члан 70 став 8 ЗИКС-а), као основ гашења права државе на кажњавање, чиме би се ова законска могућност осуђеног претворила у злоупотребу права и избегавање примене казне за извршено кривично дело.

Првостепени поступак за одлагање извршења изречене казне се завршава доношењем решења председника надлежног суда. Тим решењем се може одложити извршење казне или поднета молба одбити као неоснована или одбацили у смислу законских разлога. У последња два случаја када је, дакле, молба за одлагање извршења казне одбијена или одбачена, осуђено лице може да изјави жалбу председнику надлежног вишег суда. Ову жалбу незадовољни осуђени мора поднети у року од три дана од дана пријема решења. Рокови су веома кратки, и то не само за подношење жалбе на донето решење. То је стога што је остављено мало времена од упућивања налога за издржавање казне до јављања осуђеног лица у заводску установу. Овако изјављена жалба не одлаже извршење казне. Председник вишег суда

је дужан да у року од три дана од пријема жалбе донесе своје решење и одмах га доставља суду који је надлежан за упућивање осуђеног лица у установу.

Председник вишег суда може првостепено решење и укинути и вратити првостепеном органу на поновни поступак, или га (због разлога економичности и ефикасности) преиначити и мериторно решити. Последња могућност би се најбоље уклапала у институт одлагања извршења казне, у његову природу, карактеристике и сврху коју треба да постигне. Против решења председника вишег суда не може се покренути управни спор.

У случају да председник суда донесе решење о одлагању извршења казне затвора, доставља га обавезно и заводу у којем осуђено лице треба да издржава казну. Молба за одлагање издржавања казне има деволутивно и суспензивно дејство. Њено суспензивно дејство се практично испољава у томе да изјављена молба задржава извршење казне, и то све до тренутка правноснажности решења о молби. Закон не ограничава право осуђеног лица на подношење молбе за одлагање извршења казне. То, другим речима, значи да осуђени све до ступања на издржавање казне у заводску установу има право да подноси молбе за одлагање. Услов је да постоје законом предвиђени разлози који оправдавају одлагање изречене казне.

Председник надлежног суда може да опозове одлагање издржавања изречене казне затвора у смислу члана 71 став 6 ЗИКС-а у три случаја: 1) ако накнадно утврди да нису уопште постојали разлози за одлагање, 2) ако су престали разлози због којих је одлагање одобрено и 3) ако је осуђено лице одобрено одлагање користило противно одобреној сврси.

5.3. Премештај осуђеног лица

Притворено или осуђено лице (затворена лица) не морају остати току целог времена трајања изречене санкције, односно мере у истом заводу у који су првобитно били смештени. Наиме, закон познаје могућност премештаја¹⁵ таквих лица у току издржавања казне (чл. 121 и 122 ЗИКС-а). При томе се разликују две врсте премештаја затвореника: 1) на молбу затвореног лица и 2) по предлогу руководиоца установе – управника завода. Одлуку о премештају увек доноси министар правде БиХ у форми решења. Против овог решења није дозвољена жалба, нити се може водити управни спор. Међутим, мини-

---

¹⁵ Вид. G. Tomašević, M. Josipović, „Prijedlog novog sustava izvršenja zatvorske kazne u Republici Hrvatskoj“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu* 5/1998, 3–19.

стар правде може да изврши премештај осуђеног лица у другу установу из безбедносних разлога и без предлога руководиоца установе (члан 122 став 7 ЗИКС-а). У сваком случају, трошкове премештаја сноси установа из које се врши премештај.

За премештај затвореника по његовој молби потребно је да је затвореник издржао половину изречене казне затвора. То је формални услов. Ако је молба поднета пре истека овог рока, одбацује се решењем као недопуштена. Ако је поднета молба за премештај одбијена, нова се молба може поднети тек по протеку шест месеци од доношења одлуке по претходној молби – ако се ради о казни затвора која је изречена на време преко једне године. Рок за поновно доношење молбе износи три месеца ако је осуђеном лицу изречена казна затвора до једне године.

О поднетој молби, решењем одлучује министар правде, уз претходно прибављено мишљење заводске установе у којој је затвореник издржавао казну. Министар правде може да донесе једну од следеће три одлуке: 1) да одбаци молбу ако је поднета пре истека времена који закон одређује као формални услов, 2) да одбије молбу ако нису испуњени законом предвиђено услови. Тада се нова молба за премештај може поднети тек по истеку рока од шест месеци од дана правноснажности решења и 3) да молбу усвоји и дозволи премештај затвореника.

До премештаја затвореника у други завод – установу у ентитету (према месту пребивалишта или боравишта затвореника) може доћи и по предлогу руководиоца установе – управника завода у коме се затвореник налази у два случаја: 1) ако то захтевају разлози безбедности и 2) због организације извршења казне затвора. И у овом случају, одлуку у форми решења доноси министар правде. Међутим, он своју одлуку може донети и без предлога управника, ако су испуњени законом предвиђени услови. Ако је предлог руководиоца установе у овом случају одбијен, нови предлог се може поднети тек након шест месеци од дана пријема решења министра. Уз то, руководилац установе, уз писану сагласност осуђеног лица (члан 122 став 4 ЗИКС-а), из разлога безбедности, може поднети предлог министру правде за премештај осуђеника на издржавање казне у други ентитет у коме он има пребивалиште, односно боравиште. И у овом случају, решење о поднетом предлогу доноси министар правде Републике Српске, али по претходно прибављеној сагласности министра правде ентитета у који се осуђени премешта.

И на крају, руководилац установе полуотвореног типа може поднети предлог за премештај осуђеног лица у установу затвореног типа ако су испуњени следећи услови: 1) осуђено лице у току издржавања

изречене казне буде новом пресудом правноснажно осуђено за ново извршено или ново откривено кривично дело – одмеравање казне осуђеном лицу и 2) ако је осуђеном лицу изречена казна затвора у трајању које је дуже од две године (члан 122 став 6 ЗИКС-а).

6. ПРЕКИД ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

До прекида издржавања изречене казне може доћи у два случаја: 1) на молбу осуђеног лица ако за то постоје оправдани разлози (члан 123 ЗИКС-а), и 2) по одлуци суда (члан 125 ЗИКС-а). Одлуку о прекиду издржавања казне доноси министар правде. До прекида издржавања казне по молби осуђеног лица долази у случају постојања разлога из којих се иначе по слову закона одобрава и одлагање извршења казне затвора. То су: 1) чисто медицински разлози, 2) медицинско-социјални и породични разлози и 3) разлози који леже у неодложним радним обавезама. Који су то оправдани разлози, фактичко је питање које се процењује у сваком конкретном случају.

Прекид издржавања казне осуђеном лицу на његову молбу се може одобрити ако су наступили следећи разлози: 1) ако је оболио од теже акутне болести или му се знатно погоршала постојећа хронична болест, а нема услова за лечење у установи – док болест траје, с тим да се сваких 90 дана преиспитује донесено решење, 2) услед смртног случаја или тешке акутне болести у породици – најдуже шест месеци, 3) ако је потребно да обави пољске или сезонске радове или радове изазване елементарним непогодама, а у породици нема чланова способних за рад – најдуже шест месеци, 4) ради полагања испита за који се припремао или ради завршетка школовања – најдуже шест месеци и 5) ако установа не располаже одговарајућим просторијама за боравак осуђенице за време трудноће, порођаја или материнства или тежег, односно неизлечивог обољења новорођенчета – највише до навршене једне године живота детета.

До прекида издржавања казне може доћи и у случају када суд одреди према осуђеном лицу притвор за друго кривично дело (новоизвршено или новооткривено кривично дело). Суд који је одредио притвор, истовремено доноси одлуку – решење о прекиду издржавања раније изречене казне затвора. У овом случају, прекид траје до укидања притвора. У молби за прекид издржавања казне затвора наводе се разлози за то и прилаже одговарајућа документација (оригинални документи које издају надлежни органи, нпр. лекарско уверење и сл. или копије оригиналних докумената), која поднету молбу чини оправданом. Ова молба, заједно са пратећом документацијом и мишљењем установе у којој се осуђено лице налази, до-

ставља се министру правде у року од три дана од пријема молбе. Против решења којим је одбијена овако поднета молба, може се у року од осам дана поднети жалба, такође министру правде. Решење које је донето у овом случају је коначно и против њега се не може водити управни спор.

Ако се накнадно утврди (за време трајања дозвољеног прекида издржавања казне затвора) да је прекид дозвољен на основу лажних исправа или других доказа, односно да се прекид не користи са циљем, у сврху с којим је и дозвољен, решење којим је дозвољен прекид се опозива (члан 124 став 1 ЗИКС-а). Осуђеном лицу се тада налаже да се јави одмах на даље издржавање казне затвора, а најкасније у року од три дана од дана пријема решења. Ово решење се доставља затворенику као и заводу. Ако се осуђено лице у остављеном року не јави у заводску установу, завод одмах обавештава орган унутрашњих послова ради предузимања мера на проналажењу, хватању и привођењу тог лица.

Прекид издржавања казне затвора има у закону изричито прокламован принцип. Време прекида, дакле време које је осуђено лице провело у прекиду издржавања казне, не урачунава се у издржану казну. Осуђени наставља са издржавањем казне тамо где је стао у тренутку доношења одлуке о прекиду.

7. ОТПУШТАЊЕ ОСУЂЕНОГ ЛИЦА ИЗ ЗАВОДА

До отпуштања затвореника (притвореног или осуђеног лица) из заводске установе може доћи у више различитих случајева: 1) када наступи смрт затвореника, 2) када истекне време на које је изречена казна затвора или мера притвора, 3) када је дато помиловање, 4) када је дата амнестија и 5) када почне да тече условни отпуст.¹⁶

7.1. Смрт осуђеног лица

До окончања издржавања изречене казне затвора долази услед смрти осуђеног лица. По логици, смрћу осуђеног лица гаси се право државе на даље извршење казне будући да је казна личног карактера, везана за личност осуђеног лица – учиниоца кривичног дела. У случају смрти осуђеног, одмах се обавештавају чланови његове уже породице, а ако их осуђени нема – онда се обавештавају његови родитељи, брат, сестра, усвојилац или даљи сродници. Такође, о смрти осуђеног за време издржавања казне по службеној дужности обаве-

---

¹⁶ Вид. V. Grozdanić, „Kazne – nova rješenja u kaznenom zakonodavstvu i njihova provedba u sudskoj praksi“, *Hrvatski ljetopis za krivično pravo i praksu* 7/2000, 327–348.

штава се суд који је донео првостепену судску одлуку о казни. као и матичар који податке о смрти осуђеног уноси у матичну књигу умрлих.

Занимљиво је да ЗИКС не садржи одредбе о поступању у случају смрти завореника, већ само у члану 177 говори о смрти притвореника о чему установа обавештава без одлагања најближе сроднике – чланове његове уже породице ако је има, надлежно тужилаштво, надлежни суд, Министарство правде и матичну канцеларију. Тумачењем, може се извести закључак да се на исти начин поступа и у случају смрти затвореника уопште. Посмртни остаци осуђеног, као и његове личне ствари, предају се породици умрлог. Само у случају да осуђени нема породицу или ако породица не прихвати посмртне остатке – онда се умрли осуђени сахрањује о трошку завода на месном гробљу.

7.2. Отпуштање осуђеног лица услед издржане казне

Правило је да се осуђено лице отпушта са издржавања казне из заводске установе онога дана када му је редовно истекла изречена казна затвора (члан 161 став 1 ЗИКС-а). Ако тај дан пада у дан када завод не ради (у недељу) или у дане празника, онда се осуђени мора отпустити последњег дана који претходи томе дану. То су они случајеви када осуђеном лицу није одобрено коришћење условног отпуста као специфичне криминално-политичке и пенолошке мере. Само изузетно, када је изречена, а ненаплаћена новчана казна замењена казном затвора (суплеторни затвор), отпуштање затвореника из завода се може вршити и у нерадне дане. Завод је дужан да о отпуштању сваког затвореника са издржавања казне затвора обавести надлежни суд у року од осам дана.

У сваком случају, осуђено лице се ослобађа од рада најкасније три дана пре отпуштања из заводске установе (ради припремања за излазак на слободу), а пре отпуштања из завода (као уосталом и приликом пријема у завод на издржавање изречене казне), подвргава се лекарском прегледу. Налаз и мишљење лекара се обавезно уносе у здравствени картон осуђеног лица. Приликом отпуштања, осуђеном лицу се издаје отпусни лист. Он му служи као доказ о идентитету до доласка у место пребивалишта или боравишта. Између осталог, овај отпусни лист мора да садржи и одређене податке као што су: време отпуштања из завода, обавеза да се у одређеном року јави органу унутрашњих послова у месту пребивалишта или боравишта, износ уштеђевине који осуђени има код себе и др.

Поред отпусног листа, осуђеном се приликом отпуштања са издржавања казне затвора предају све његове ствари, одећа, обућа које

је оставио на чување приликом пријема у завод, ствари које је у међувремену добио или купио, уштеђевина коју је зарадио радећи у привредној јединици у заводу или ван њега, као и новац који му је био на чувању, а који је стигао путем новчане пошиљке. То, са своје стране, има и превентивну функцију да осуђени после издржавања казне затвора неопходна средства за прво време не прибави противправним, недозвољеним понашањем (криминалном делатношћу). Та средства му такође омогућују да спрва савлада евентуалне финансијске и друге потешкоће, приликом укључивања у друштвени живот на слободи.

Отпуштено лице из завода има право на плаћени превоз до места свог пребивалишта или боравишта, а ако је странац – до граничног прелаза, уколико посебним прописима није друкчије регулисано. Изузетно, на образложени захтев овог лица, могу се одобрити трошкови превоза и до другог места на територији Босне и Херцеговине. У тим случајевима, трошкове превоза сноси завод. Ако затвореник који се отпушта нема своју одећу или обућу нити средства да их сам набави, завод је у обавези да му осигура прикладну одећу и обућу. У случају, пак, да је отпуштено лице у време отпуштања из завода тешко (телесно или душевно) болесно и услед тога неспособно за путовање – завод је у обавези да га смести у најближу здравствену установу ради лечења (члан 161 став 8 ЗИКС-а). Ако затвореник нема средстава да плати трошкове овог лечења, а обољење је настало за време издржавања казне затвора, трошкове сноси за први месец установа у којој је осуђени био смештен, а након тога се примењују здравствени прописи.

У отпусном листу, наводи се да је осуђени обавезан да се у одређеном року по изласку са издржавања казне јави надлежном органу унутрашњих послова према месту свога пребивалишта или боравишта. Међутим, независно од тога, о отпусту осуђеног по службеној дужности завод је у обавези да обавести надлежни орган унутрашњих послова, као и суд који је осуђеног упутио на издржавање изречене казне затвора. Све то треба да омогући и поспеши координацију различитих државних органа у борби против свих видова и облика криминалитета. То, с друге стране, омогућава надлежним државним органима праћење остваривања сврхе кривичног законодавства, односно вођење одговарајућих статистичких показатеља.

7.3. Отпуштање осуђеног лица због помиловања

У члану 164 став 4 ЗИКС-а помиње се отпуштање осуђеног лица из заводске установе услед датог помиловања. Помиловање¹⁷ (члан 117 Кривичног закона Републике Српске)¹⁸ је акт милости суверена (председника Републике Српске) којим се поименично одређеним лицима даје потпуно или делимично ослобођење од извршења изречене казне, замењује казна блажом казном или условном осудом или се одређује брисање осуде или краће трајање одређене правне последице осуде или мере безбедности забране вршења позива, делатности или дужности. Помиловање се одликује следећим карактеристикама:¹⁹ 1) то је акт највиших органа државе, 2) односи се на поименично наведена лица и 3) садржина датог акта се односи на ослобођење од гоњења или извршења казне.

Поступак за помиловање се покреће по службеној дужности или на молбу осуђеног лица, односно његовог брачног друга, сродника у правој линији, брата, сестре, усвојиоца, усвојеника, стараоца или храниоца. По службеној дужности се покреће поступак за помиловање којим се даје ослобођење од кривичног гоњења (аболиција), али се може дати помиловање и кад није спроведен поступак за давање помиловања. Помиловање се може односити на свако кривично дело без обзира на то да ли се гони по службеној дужности или по предлогу. Њиме може бити обухваћена свака изречена казна и може се односити на сваког учиниоца кривичних дела, односно на свако осуђено лице. При томе, давањем помиловања не дира се у права трећих лица која се заснивају на осуди. Осуђено лице које се налази у заводу отпушта се по пријему одлуке надлежног државног органа о датом помиловању.

---

¹⁷ Вид.: Б. Петровић, Д. Јовашевић, *Кривично (казнено) право Босне и Херцеговине, Општи дио*, Правни факултет Универзитета у Сарајеву, Сарајево 2005, 387 и 388; Д. Јовашевић, *Збирка прописа о помиловању са коментаром*, Службени гласник, Београд 1999, 17–25; А. Kurtović, „Povijesni korjени ustanove pomilovanja do роčetка 19. stoleća“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu* 1990, 201–213.

¹⁸ Кривични закон Републике Српске, *Службени гласник РС*, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 и 67/13.

¹⁹ Вид. Д. Јовашевић, „Институт помиловања према новом републичком закону“, *Безбедност* 1/1996, 19–26.

7.4. Отпуштање осуђеног лица због амнестије

Амнестија (члан 116 Кривичног закона Републике Српске) је такође акт који може довести до гашења кривичне санкције.²⁰ У случају амнестије осуђено или притворено лице се може пустити на слободу и пре него што је извршена изречена казна осуђеном лицу. Амнестија је акт у форми закона којим се неодређеном броју лица даје ослобођење од кривичног гоњења, потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замењује изречена казна блажом казном, одређује брисање осуде или се укидају правне последице осуде. Три су основна елемента или одлике амнестије.²¹ То је: 1) акт највишег представничког тела земље, 2) односи се на индивидуално неодређени број лица и 3) односи се на ослобођење од гоњења и кажњавања.

Амнестија се доноси у форми закона. Она представља општи правни акт. На тај начин се индивидуално неодређена лица или неодређени број лица могу користити предностима или погодностима датим у закону. Тако се одређивање лица на које се амнестија односи може извршити на више начина. У самом акту амнестије могу бити наведена кривична дела на чије учиниоце се овај акт односи. Затим, амнестија се може дати за сва лица и сва кривична дела на која се односи одређена врста и мера изречене казне. На крају, амнестија се може дати с обзиром на одређено кривично дело и одређене износе изречене казне. У случају доношења закона о амнестији, управник завода је дужан да осуђено лице отпусти из заводске установе најкасније у року од 24 часа од пријема правноснажног решења о амнестији – ако законом о амнестији није другачије одређено. Поред управника, и надлежни тужилац, као и сам осуђени може поднети захтев за отпуштање из завода због амнестије. И овај захтев се подноси суду који је донео првостепену одлуку. Ово разликовање у правном положају осуђеног лица које је обухваћено амнестијом, у односу на лице обухваћено помиловањем, произлази практично из основне одлике амнестије која се доноси у форми закона и односи се на индивидуално неодређени број осуђених лица.

Да ли се одређено осуђено лице може подвести под одредбе закона о амнестији и у ком облику и виду може користити погодности дате овим законом – у сваком конкретном случају мора да утврди суд који је и донео првостепену пресуду. Овај суд по поднетој молби или

---

²⁰ Вид.: Б. Петровић, Д. Јовашевић, (2005), 385 и 386; Д. Јовашевић, *Амнестија и помиловање*, Београд 2001, 21–36.

²¹ Вид.: М. Ковачевић, „Амнестија“, *Безбедност* 6/1989, 493–500; Д. Јовашевић, „Амнестија према одредбама новог закона“, *Безбедност* 5/1996, 531–538; С. Лилић, *Амнестија – појам и правна природа*, Београд 2000.

захтеву управника или тужиоца мора поступати са нарочитом пажњом и хитношћу. Наиме, суд је дужан у року од три дана по пријему молбе или захтева да донесе и отпреми решење у писаном облику. Ово решење се доставља осуђеном, управи завода где се он налази и по потреби надлежном тужиоцу. Надлежни тужилац, ако је незадовољан донетим решењем у било ком облику (у погледу лица на које се амнестија односи, у погледу начина ублажавања изречене казне – заменом или укидањем или другим околностима), може у року од три дана од пријема решења надлежног суда да уложи жалбу непосредно вишем суду. У сваком случају, поднета жалба задржава извршење решења (она дакле има суспензивно и деволутивно дејство).

Осуђено лице се отпушта са издржавања казне из завода истог дана или најкасније у року од 24 часа од када завод прими решење о отпуштању осуђеног због амнестије. Ако то није могуће, онда се осуђени отпушта најкасније 24 часа од пријема овог решења. Зависно од садржине решења, осуђени се може потпуно отпустити на слободу, без икакве казне или му изречена казна може бити замењена неком другом блажом врстом кривичне санкције (нпр. новчаном казном или условном осудом). У сваком случају, осуђено лице се отпушта из завода првог дана после истека рока за жалбу на првостепено решење, ако жалба није изјављена од стране надлежног тужиоца. Логично је да ако је жалба изјављена, донето првостепено решење се не извршава, па осуђено лице у заводу чека на одлуку другостепеног – непосредно вишег суда по изјављеној жалби. Осуђено лице се сматра отпуштеним када напусти простор заводске установе.

8. ЗАКЉУЧАК

Закон о извршењу кривичних санкција је уредио начин, поступак и услове за извршење најзначајније врсте кривичне санкције – казне затвора. Због посебног значаја заштите људских права осуђених лица, прецизно је уређен поступак упућивања осуђеног лица у заводску установу и његов пријем, као и начин и критеријуми за класификацију, рекласификацију и премештај осуђених лица – зависно од постојања законом прописаних разлога. Такође, прецизно је уређен и начин, поступак и разлози за одлагање упућивања осуђеног у заводску установу, као и његово пуштање на слободу услед издржане казне или пак услед превременог отпуштања из завода услед дате амнестије или помиловања, односно условног отпуста. И смрт осуђеног лица представља начин престанка извршења казне затвора, па је законом уређен поступак са телом умрлог осуђеног лица.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

Библиографске референце

1. Атанацковић, Драгољуб, *Пенологија*, Научна књига, Београд 1988;
2. Аћимовић, Михаило, *Психологија злочина и суђења*, Савремена администрација, Београд 1987;
3. Бабић, Милош, Марковић, Иванка, „Опште карактеристике и проблеми у примени новог кривичног законодавства у Босни и Херцеговини“, *Зборник радова Казнено законодавство – прогресивна или регресивна решења* (ур. Д. Радовановић), Београд 2005;
4. Бобот, Наталија, „Разлози и поступак одлагања извршења казне затвора“, *Зборник радова Стратегија државног реаговања против криминала* (ур. Д. Радовановић), Београд 2003;
5. Видовић, Вјекослав, *Казна лишења слободе*, Глас, Бања Лука 1981;
6. Grozdanić, Velinka, „Kazne – nova rješenja u kaznenom zakonodavstvu i njihova provedba u sudskoj praksi“, *Hrvatski ljetopis za krivično pravo i praksu* 7/2000;
7. Давидовић, Драгомир, „Класификација осуђених лица“, *Зборник радова Извршење кривичних санкција институционалног карактера* (ур. Д. Радовановић), Београд 1998;
8. Давидовић, Драгомир, „Могућности и сметње у реализацији мера институционалног третмана у оквиру реформе система извршења кривичних санкција – система затворских казни“, *Зборник радова Реформа система извршења кривичних санкција* (ур. З. Стевановић), Београд 2000;
9. Јовашевић, Драган, „Амнестија према одредбама новог закона“, *Безбедност* 5/1996;
10. Јовашевић, Драган, „Институт помиловања према новом републичком закону“, *Безбедност* 1/1996;
11. Јовашевић, Драган, *Амнестија и помиловање*, Београд 2001;
12. Јовашевић, Драган, *Збирка прописа о помиловању са коментаром*, Службени гласник, Београд 1999;
13. М. Josipović, G. Tomašević, D. Tripalo, „Nova uloga sudije u izvršenju kazne zatvora“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu* 2/2001;
14. Ковачевић, Милена, „Амнестија“, *Безбедност* 6/1989;
15. Кнежевић, Младен, „Zatvor i otuđenje“, *Penološke teme* 1-2/1990;
16. Kurtović, Anita, „Povijesni korjени ustanove pomilovanja do početka 19. stoleća“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu* 1990;
17. Лилић, Стеван, *Амнестија – појам и правна природа*, Београд 2000;
18. Manna, Adelmo, Infante, Enrico, “The Criminal Justice System in Europe and North America: Italy“, *United Nations European Institute for Crime Prevention and Control (HEUNI)*, Tampere, Finland 2000;

19. Марић, Бора, „Антиномије концепта ресоцијализације и законодавство о извршењу кривичних санкција“, *Зборник радова Казнено законодавство – прогресивна или регресивна решења* (ур. Д. Радвановић), Београд 2005;
20. Милутиновић, Милан, *Пенологија*, Савремена администрација, Београд 1979;
21. Мировић, С., „Класификација осуђених у казнено-поправном дому за малолетнике у Ваљеву“, *Зборник радова Удружења за пенологију* (ур. Б. Чејовић), Врњачка Бања 1974;
22. Николић-Ристановић, Весна, „Казна лишења слободе и људска права“, *Правни живот* 9/1997;
23. Петровић, Борислав, Јовашевић, Драган, *Извршно кривично (казнено) право*, Правни факултет Универзитета у Сарајеву, Сарајево 2006;
24. Петровић, Борислав, Јовашевић, Драган, *Кривично (казнено) право Босне и Херцеговине, Општи део*, Правни факултет Универзитета у Сарајеву, Сарајево 2005;
25. Стевановић, З., „Основне карактеристике и правци реформе извршења кривичних санкција“, *Зборник радова Реформа система извршења кривичних санкција* (ур. З. Стевановић), Београд 2000;
26. Туцаковић, В., „Теоретски аспекти и практичне могућности класификације у различитим пенитенсијарним установама“, *Зборник радова Удружења за пенологију* (ур. Б. Чејовић), Врњачка Бања 1974;
27. Томашевић, Goran, Josipović, Marija, „Prijedlog novog sustava izvršenja zatvorske kazne u Republici Hrvatskoj“, *Hrvatski ljetopis za kazнено право i praksu* 5/1998.

Правни прописи

1. Закон о извршењу кривичних санкција, *Службени гласник РС*, бр. 12/10, 117/11 и 98/13;
2. Кривични закон Републике Српске, *Службени гласник РС*, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 и 67/13;
3. Правилник о критеријумима за упућивање осуђених лица на издржавање казне затвора, *Службени гласник РС*, бр. 34/11.

Dragan Jovašević

Faculty of Law,
University of Niš

Vladimir M. Simović

Prosecutor's Office of Bosnia and Herzegovina and the Faculty for
Security and Protection in Banja Luka

SYSTEM OF EXECUTION OF SENTENCE OF IMPRISONMENT IN THE REPUBLIC OF SRPSKA

Summary

Sentence of imprisonment is the most significant kind of criminal sanctions prescribed under the criminal legislation of the Republic of Srpska. It is rendered for the vast number of criminal offences, individually, alternatively or cumulatively with fine. This is understandable, since its purpose is primarily special prevention – prevention of a convict to repeat a criminal offence, by educational and correctional treatments in correctional institutions and, afterwards, a general prevention by deterring citizens from committing criminal offences. The Law on Execution of Criminal Sanctions of the Republic of Srpska gave detailed methods, procedures and conditions for sending, allocating and classifying convicts in correctional institutions, as well as the procedures for executing sentence of imprisonment itself, which is the topic of this paper.

Key words: *Law; Sentence of imprisonment; Convict; Execution; Institution.*